

Kuzey Anadolu Fay Zonu (KAFZ) doğusunda Çobanlı-Akçağıl (Suşehri-Sivas) arasında 1939 Erzincan depremi yüzey kırığı

A. Polat, O. Tatar, H. Gürsoy, F. Koçbulut, B.L. Mesci, T.F. Sezen, K.Ş. Kavak, Z. Akpınar, Y. Töre, M. Geyik ve M. Yakan

Cumhuriyet Üniversitesi, Mühendislik Fak. Jeoloji Müh. Bölümü, Aktif Tektonik Çalışma Grubu, Sivas

apolat@cumhuriyet.edu.tr

Bilindiği üzere Kuzey Anadolu Fay Zonu (KAFZ) üzerinde tarihsel ve aletsel dönemlerde can ve mal kaybına neden olan birçok şiddetli deprem meydana gelmiştir. Aletsel dönemde meydana gelen en büyük deprem yaklaşık 33.000 kişinin yaşamını yitirdiği 7.8 büyüklüğündeki 26 Aralık 1939 Erzincan depremidir.

Bu çalışma kapsamında Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun doğu kesiminde bulunan Suşehri havzasında 1939 Erzincan depreminin oluşturduğu yüzey kırığı incelenmiş ve ayrıntılı haritalanmıştır. Çalışma alanındaki uzunluğu yaklaşık 40 km olan yüzey kırığı, doğuda Çobanlı deresinden, batıda Akçağıl köyüne kadar izlenebilmektedir.

İnceleme alanında 1939 yüzey kırığı üç kol halinde izlenmektedir. Bunlardan orta kol doğuda Çobanlı deresinden başlayıp, Aşağıtepecik, Ortaköy, Altintepe, Yağlıçayır, Küçükgüzel, Yeniköy, Göllüköy ve Akçağıl köyüne kadar devam etmektedir. Güneydeki kol ise yine Çobanlı deresinden başlayıp, Geyikpınar, Akıncılar, Esenyaka, Beydeğirmeni, Bostancık, Aşağısarıca, Suşehri merkez ve Aşağıçitlice köyünün güneyinden geçerek batıya doğru devam etmektedir. Bu iki kol çoğu yerde birbirine paralel, KB-GD doğrultusunda uzanmaktadır. Bunlardan güney kol inceleme alanının batısında Koyulhisar civarında son bulurken, orta kol ise daha batıya doğru devam ederek, 1939 depremi yüzey kırığının ana segmentini oluşturmaktadır. Bu iki kolun yanısıra, en kuzeyde Türkmenler, Kayadelen, Arpayazı köyleri civarında ise yaklaşık 3 km uzanımına sahip olan ve daha batıya devam etmeyen üçüncü bir yüzey kırığı da oluşmuştur.

Suşehri havzasında da Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun diğer kesimlerinde olduğu gibi çok belirgin sağ yanal doğrultu atımlı fay morfolojisi gözlenmektedir. Yoğun su kaynakları, uzamış tepeler, ötelenmiş dereler ve çöküntü gölleri, bölgedeki doğrultu atımlı faylanma morfolojisini yansıtan önemli verilerdir. Özellikle orta kol üzerinde Aşağıtepecik köyü kuzeydoğusu ve batısında fayın gevşeten büklüm yaptığı bölgelerde çöküntü gölleri yaygındır. 1939 depremi sırasında oluşan yarıkların izleri ile yatay ve düşey atım verileri halen bazı alanlarda belirgin bir biçimde gözlenebilmektedir. Bu atım verilerinden en büyük olanı orta kol üzerinde Başçayır mevki denilen bölgede bulunan kavak ağaçları dizisinde yaklaşık 6 metre olarak gözlenmiştir. Bunun yanısıra hem güney, hem de orta kol üzerinde kuzey bloğun güney bloğa oranla yaklaşık 1,5-2 metre düştüğü saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kuzey Anadolu Fay Zonu, Çobanlı-Akçağıl, 1939 Erzincan depremi, yüzey kırığı